

Gothard Jenő

1857- 1909

Herényben született, és itt is nevelkedett. A nemesi, földbirtokos családban, ahol a három fiútestvér közül ő volt a legidősebb, mindenki a tudományok vonzásában élt. A szombathelyi *premontrei rendi főgimnáziumban* Kuncz Adolf, a híres fizikus is tanította, aki nagy hatással volt rá. Már ekkor is kísérletezett saját kis laboratóriumában a maga készítette eszközökkel. Tanulmányait Bécsben folytatta, ahol a Politechnische Hochschule gépészmérnöki szakára járt. A műszaki tantárgyak mellett itt ismerkedett meg a csillagászat, a színeképelemzés, az égi fényképezés, és a finommechanika fortélyjaival. Hazatérte után nem lett mérnök, hanem a Herényben lévő fizikai laboratóriumában műszereket készített. Egyik műve az alábbi

szideróspektroszkóp Gothard univerzális állványon.

Újításaira hamarosan felfigyeltek a szakemberek, így 1879-ben meghívták a székesfehérvári iparkiállításra. A kiállításon ismerkedett meg és kötött barátságot Konkoly Thege Miklóssal, a magyar csillagászat megteremtőjével. Hatására 1881-ben Hauszmann Alajos tervei alapján, a herényi birtokon felépíttette csillagvizsgálóját. Először a csillagászati megfigyelések, később az égitestek fényképezése (asztrofotográfia) és színeképelemzése (spektográfia) foglalkoztatták. Ráadásul még meteorológiai megfigyeléseket is végzett. Az 1882. május 16-i részleges napfogyatkozásról világhírű felvételsorozatot készített, és a világon elsőként rögzített fényképen hullócsillagokat, szabad szemmel nem látható üstökösöt. Sikerült felfedeznie a Lyra gyűrűs köd központi csillagát és az Auriga csillagképben feltűnt új csillagot, a Nova Aurigae-t. Munkásságának legkiemelkedőbb eredménye, amit a nemzetközi szakirodalom is nagyra értékel, hogy alapvető összefüggést mutatott ki a nóvák és a gyűrűs ködök kapcsolatáról. Sándor öccsével közösen dolgozatot írtak a Jupiter fizikájáról. E tudományos munkájuk elismeréseként 1883-ban a londoni Royal Astronomical Society tagjai lettek. Gothard Jenő ezen kívül még több hazai és külföldi tudományos társulat tagságát is elnyerte, s hogy mennyire sokoldalú volt, azt az is bizonyítja, hogy hazánkban először ő és Konkoly Thege Miklós használt mikrofont és szerkesztett fonográfot. Herényben házi gőz-és vízierőművet tervezett, ami elektromos árammal látta el az obszervatóriumot.

Az ikervári vízierőmű is Gothard Jenő közreműködésével épült, és egy ideig műszaki igazgatóként ő irányította a Vasvár Megyei Elektromos Rt-t. Mérnöki tudását, tekintélyét felhasználva ő hozta létre a szombathelyi városi villamosvasutat is.

Forrás:

Horváth József – Vincze Ildikó: A Gothard Asztrofizikai Obszervatórium TIT Nyomda, Budapest

Dr Vincze Ildikó: Gothard Asztrofizikai Obszervatórium ELTE GAO, Szombathely, 1999.

Vasi Életrajzi Bibliográfiák: Gothard Jenő Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely, 1979.

Gothard Jenő levelei Konkoly Thege Miklóshoz (1880 – 1883) ELTE GAO, Szombathely, 1998.